

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 lipca 2018 r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie ustalił, że przedmiotem działu spadku po T. K. (1) zmarłym dnia 30 listopada 2013 roku w Ż., a ostatnio stale zamieszkałym w miejscowości R. są następujące przedmioty majątkowe: zabudowana nieruchomość o powierzchni 2,1102 ha oznaczona w ewidencji gruntów numerem 167/4 położona w miejscowości R. gmina P., w obrębie (...) R., jednostce ewidencyjnej (...)_2, P., dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Żyrardowie w V Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) wartości 677.000 zł (punkt Ia), dokonał działu spadku po T. K. (1) w ten sposób, że nieruchomość opisaną w punkcie Ia) podzielił na trzy działki według projektu podziału naniesionego na mapie przedmiotowej nieruchomości sporządzonej przez geodetę uprawnionego biegłego z listy Sądu Okręgowego w Płocku mgr inż. E. G. w dniu 30 grudnia 2017 roku, wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasoby geodezyjnego i kartograficznego w dniu 10 stycznia 2018 roku przez Starostę Powiatu (...) pod numerem P. (...) .2018.47 stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia, z których działkę o numerze (...) o powierzchni 0,7648 ha oraz działkę (...) o powierzchni 0,5080 ha o wartości łącznie 338.500 zł przyznał na rzecz uczestniczki T. K. (2) (punkt IIa), działkę o numerze (...) o powierzchni 0,8374 ha o wartości 338.500 przyznał na rzecz wnioskodawcy J. K. bez spłat i dopłat (punkt IIb), zasądził od wnioskodawcy J. K. na rzecz uczestniczki T. K. (2) kwotę 3.125 zł tytułem zwrotu części kosztów wystawienia dla spadkodawcy nagrobku (punkt III), nakazał wnioskodawcy J. K., aby wydał działki gruntu położone w miejscowości R. gmina P. oznaczone numerem 167/7 i 167/9 (opisane bliżej w punkcie II niniejszego postanowienia) uczestniczce postępowania T. K. (2) w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia (punkt IV), nakazał uczestniczkę T. K. (2), aby wydała działkę gruntu położoną w miejscowości R. gmina P. oznaczoną numerem 167/8

(opisaną bliżej w punkcie II niniejszego postanowienia) wnioskodawcy J.

K. w terminie trzech miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia (punkt V), ustalił, że stronom nie przysługuje prawo do lokalu socjalnego (punkt VI), pozostawił wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania przy poniesionych kosztach postępowania związanych ze swym udziałem w sprawie (punkt VII), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Żyrardowie od wnioskodawcy J. K. kwotę 3.734,37 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (punkt VIII), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Żyrardowie od uczestniczki T. K. (2) kwotę 1.734,37 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (punkt IX).

Od powyższego postanowienia wnioskodawca wniósł apelację zaskarżając je w części tj. co do rozstrzygnięcia zawartego w punktach II i IV na korzyść wnioskodawcy J. K., zarzucając mu:

1. naruszenie art. 1035 k.c. w zw. z art. 212 § 2 k.c. przez jego błędne zastosowanie, poprzez przyznanie wnioskodawcy J. K. w wyniku fizycznego podziału nieruchomości działki o nr ewid. 167/8 o powierzchni 0,8374 ha, położonej w miejscowości R., gmina P., wbrew woli uczestnika postępowania, który konsekwentnie wniósł o przyznanie mu tej części nieruchomości stanowiącej działkę o nr ewid. 167/4 (przed podziałem), którą od kilkunastu lat użytkował tj. domu oraz zabudowań gospodarskich położonych na nowo zaprojektowanej działce o nr ewid. 167/9, natomiast przyznanie uczestniczce postępowania T. K. (2) nieruchomości obejmującej w/wym. zabudowania tj. działki o nr ewid. 167/9, mimo iż w toku prawie całego postępowania, domagała się przyznania jej na wyłączną własność nieruchomości obejmującej budynek murowany, położony obecnie na nowo zaprojektowanej przez biegłego geodetę sądowego w toku niniejszego postępowania działce o nr ewid. 167/8,

2. naruszenie art. 5 k.c. poprzez dokonanie fizycznego działu spadku po T. K. (1) z rażącym naruszeniem zasad współżycia społecznego, przy uwzględnieniu, że wnioskodawca J. K. od kilkadziesiąt lat mieszkał na obecnej działce nr (...), dbał o budynki i budowle posadowione na gruncie, poczynił nakłady na tą część nieruchomości, a przede wszystkim jest nią sentymentalnie związany i przyzwyczajony do życia w obecnych warunkach, a mimo to Sąd przyznał mu budynek zamieszkiwany od wielu lat przez uczestniczkę postępowania T. K. (2) wraz z działką, która wymaga znacznych nakładów finansowych i pracy, w celu doprowadzenia jej do stanu prawidłowej gospodarki gruntowej.

Mając powyższe na uwadze wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części poprzez dokonanie działu spadku po T. K. (1) w ten sposób, że z powstałych w wyniku geodezyjnego podziału dokonanego przez biegłego sądowego mgr inż. E. G. działek o nr ewid. 167/7, 167/8, 167/9 działkę o numerze (...) o powierzchni 0,7648 ha oraz działkę o numerze (...) o powierzchni 0,5080 ha o wartości łącznie 338.500 zł przyznać na rzecz wnioskodawcy J. K., działkę o numerze (...) o powierzchni 0, (...) o wartości 338.500 zł przyznać na rzecz uczestniczki postępowania T. K. (2) bez spłat i dopłat. Ewentualnie w przypadku braku podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od uczestniczki postępowania na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie przed Sądem II instancji wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka postępowania wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Stosownie do treści art. 387 § 1 i 2¹ k.p.c., z uwagi na fakt, że sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie postanowienia w przedmiotowej sprawie zostało ograniczone jedynie do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd II instancji nie podziela stanowiska przedstawionego w apelacji odnośnie naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa materialnego.

Stosownie do treści art. 1035 k.c. jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu. Z kolei zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2003 r. V CK 174/02 artykuł 212 § 2 k.c. stanowi m.in., że przy zniesieniu współwłasności "rzecz, która nie daje się podzielić" może być sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Występujące w tym przepisie określenie "rzecz, która nie daje się podzielić" odnosi się nie tylko do takiej rzeczy, która fizycznie (w naturze) nie daje się podzielić, ale także do rzeczy odnośnie której, ze względu np. na stosunki osobiste łączące współwłaścicieli, ich zasobność, ich stosunki rodzinne, rodzaj wniosków o zniesienie współwłasności, podział tej rzeczy i przydzielenie jej części na własność poszczególnym współwłaścicielom jest niemożliwe. To samo odnosi się do sytuacji, gdy żaden ze współwłaścicieli nie wyraża zgody na przyznanie mu rzeczy, to wówczas sąd zarządza jej sprzedaż.

Jednakże w ocenie Sądu II instancji przepisu tego nie można zastosować w niniejszej sprawie. Przedmiotem działu spadku była zabudowana nieruchomość o powierzchni 2,1102 ha oznaczona w ewidencji gruntów numerem 167/4, położona w miejscowości R., gmina P., w obrębie (...) R., jednostce ewidencyjnej (...)_2 P., dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Żyrardowie w V Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...) o wartości 677.000 zł, którą można było podzielić zgodnie z art. 211 k.c. w ten sposób, iż wyodrębniono trzy działki według projektu podziału naniesionego na mapie przedmiotowej nieruchomości sporządzonej przez geodetę uprawnionego biegłego z listy Sądu Okręgowego w Płocku mgr inż. E. G. w dniu 30 grudnia 2017 roku, wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasoby geodezyjnego i kartograficznego w dniu 10 stycznia 2018 roku przez Starostę Powiatu (...) pod numerem P. (...) .2018.47 i następnie stosownie do okoliczności niniejszej sprawy przyznano wnioskodawcy i uczestniczce postępowania stosowne działki.

Skarżący w swojej apelacji nie kwestionował samego sposobu podziału. W swoim piśmie podniósł, iż wskutek dokonanego podziału otrzymał on nieruchomość, na przejęcie której się nie zgadzał, zaś nie jest dopuszczalne narzucanie własności rzeczy. W celu uzasadnienia swojego stanowiska powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2012 r. II CSK 187/12. Należy zwrócić uwagę, że w okolicznościach tamtej sprawy Sąd

Najwyższy rzeczywście wskazał, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego, sąd nie może wbrew woli uczestnika przyznać mu prawa majątkowego, jednak tamto przyznanie wiązało się z zasądzeniem od niego na rzecz innego uczestnika spłaty lub dopłaty, zaś w niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca. Skarżący na mocy zapadłego postanowienia otrzymał odpowiadającą jego udziałowi część spadku i jednocześnie nie kwestionował samego sposobu podziału opartego na art. 211 k.c. Nie zgodził się jedynie na przysądzenie mu innej części, niż ta o którą wnosił. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność ta nie stanowi podstawy do stwierdzenia naruszenia art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. Zastosowanie tego przepisu mogłoby nastąpić gdyby podział, o którym mowa w art. 211 k.c. był niemożliwy, co w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca.

Sąd II instancji w zapadłym postanowieniu nie dostrzega również podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 5 k.c. Przepis ten stanowi, iż nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Rozpatrując niniejszą sprawę nie można pominąć takich okoliczności, jak fakt, iż to wskutek działania wnioskodawcy uczestniczka postępowania musiała opuścić zajmowany z nim wspólnie dom by ochronić się przed jego agresywnym zachowaniem, co w konsekwencji przyczyniło się do orzeczenia rozwodu z winy wnioskodawcy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 29 stycznia 2016 r. sygn. akt I ACa 1078/15 (k. 224 akt sprawy I C 1440/13 Sądu Okręgowego w Płocku).

W związku z powyższym samodzielne władanie wnioskodawcy budynkiem, w którym na mocy ustanowionej dożywotniej służebności osobistej, polegającej na prawie korzystania z połowy domu mieszkalnego oraz pomieszczeń gospodarczych uczestniczka postępowania miała prawo zamieszkać, nastąpiło z naruszeniem zasad współżycia społecznego. W ocenie Sądu Okręgowego skarżący korzystając z tej części nieruchomości, sam naruszył zasady współżycia społecznego, a fakt iż dokonywał samodzielnie nakładów związanych z utrzymaniem tej nieruchomości wiązała się z tym, iż swoim negatywnym działaniem pozbawił uczestniczkę postępowania możliwości korzystania z przysługujących jej uprawnień. W związku z czym Sąd Okręgowy nie dostrzega w zapadłym orzeczeniu naruszenia przytoczonej regulacji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację.

Oddalając wniosek uczestniczki postępowania o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego za II instancję Sąd Okręgowy oparł się na dyspozycji art. 520 § 1 k.p.c., który stanowi, iż każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W ocenie Sądu II instancji w sprawach o dział spadku brak jest sprzeczności interesów uczestników postępowania i są oni również równo zainteresowani rozstrzygnięciem, dlatego zasadne było oparcie rozstrzygnięcia na wskazanym przepisie.

Wacław Banasik J. M. M.

Zarządzenie z 27 listopada 2018 r.:

odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy.

SSO Wacław Banasik